

“Täna, eestikeelse kõrghariduse ja Tartu Ülikooli 90. juubelil, peame mõtlema niisama julgelt, seadma sama kõrgeid sihte kui meie eelkäijad 90 aastat tagasi. Meil lasub vastutus leida vastused tänastele küsimustele,” ütles president Toomas Hendrik Ilves Tartu Ülikoolis, Eesti rahvusülikooli 90. aastapäeva aktusel.

Riigipea sõnastas neli küsimust. Kuidas tagada globaliseerunud maailmas eesti rahva, teaduse ja kultuuri ellujäämine? Millist rolli peaks siin täitma Eesti Vabariigi rahvusülikool, meie Universitas Tartuensis? Mida ja kuidas teeme, et 25, 50, 100 ja enama aasta pärast oleks põhjust meenutada tänaseid ülikoolijuhte, teadlasi ja kogu akadeemilist peret samasuguse tänuga nagu täna tunnustame oma eelkäijaid? Ja veelgi olemuslikumalt ja õnneks täiesti hüpoteetiliselt: kas tänased Tartu Ülikooli lõpetajad veaksid vajadusel rahva läbi poolsajandi pikkuse öö uue valguseni välja?

“Ükski keskkond pole ideaalne. Tartu Ülikool ei jõua ka kõige targemate otsuste ja kõige paksema rahakoti toel kunagi kõigil aladel maailma absoluutsesse tippu. Seetõttu pole ka mõtet langeda masendusse, kui oma eriala absoluutsed tipud, rahvusvaheliste olümpiaadide võitjad, jätkavad haridusteed mõnes teises ülikoolis,” kõneles riigipea. “Aga me ei tohiks lahkumise otsust ka liiga kergeks teha. Peame küsima, kas ülikoolide konkurents ühelt ja massiülikooli lähenemine teiselt poolt ikka on Eestile parim valik? Kardan, et mitte.”

Kuni heideldakse üliõpilaste arvu pärast, siis nihkub paratamatult allapoole ka nõudmiste latt, koos sellega ka kõrghariduse sisu ja diplomite väärtus, rääkis president Ilves, lisades: “Kui laseme sel sündida, siis hääletavad meie võimekad noored jalgadega. Nad ei vali Tartut. Nad ei vali ka Tallinna kõrgkoole. Nad valivad Helsingi, Humboldti, Cambridge’i või Columbia. Neist osa ei tule kunagi tagasi. Nii jääb Eesti ilma oma parimatest ajudest.”

“Küsigem: kas Tartu Ülikool on Eesti üha nõudlikuma noore esimene valik haridustee jätkamiseks, kas ta jääb selleks? Aus vastus on ...jah ...mõnel erialal tõesti,” ütles riigipea.

“Kui oleme uhked, et Leningradi Riiklikus Ülikoolis oma juudi päritolu pärast taga kiusatud Juri Lotman tuli maailmatasemel teadust tegema just Tartusse, siis küsigem nagu ajakirjanik Edward Lucas nädal tagasi: kas teeme täna kõik endast oleneva, et uued lotmanid just Tartu Ülikooli üles leiaksid?” rääkis president Ilves. “Kas meie õppetoolide ukSED on avatud parimatele õpetlastele, sealhulgas ka parimatele Eesti teadlastele, kelle akadeemiline karjäär

on möödunud teistes ülikoolides ja teadusasutustes? Aus vastus on ... jah ... mõnel pool tõesti.”

Riigipea soovitas rahvusvaheliseks muutumise ajastul jätkuvalt meeles pidada, et just meie rahvusülikoolil lasub ülesanne arendada emakeelset teadust ning sellega koos eesti teaduskeelt, kõikides valdkondades, sest see töö on otseselt suunatud Eesti tuleviku kindlustamisele ning küsis: “Aga miks oleme hakanud pidama nüüd loomulikuks, et kõik teaduse nimele pretendeeriv peab olema avaldatud inglise keeles?”

“Meie koht rahvusvaheliste ülikoolide ja teadusasutuste võrdluspildis sõltub muu hulgas ju ka sellest, kas me iseend, oma teadlasi, oma õppejõude ja oma rahvuslikku teadmist väärtustame,” rõhutas president Ilves.

“Kui kogu Eesti vaatab praegu otsivalt ringi ja küsib – kuidas edasi? – siis täpselt sellesama küsimuse ees seisab ka Eesti haridussüsteem. Täna esitatud küsimustele ei saa vastata president. Seda peavad tegema ülikoolid, Eesti valijad ja valitud, meie kõik,” ütles riigipea.

President Ilvese kõne täistekst asub [siin](#) .

[Tartu Ülikooli video: "Emakeelse ülikooli 90. aastapäeva aktus"](#)

Vabariigi Presidendi Kantselei

avalike suhete osakond

tel 631 6229